

RETEN I KOLDING DOM

afsagt den 19. februar 2024

Sag BS-18397/2022-KOL

Fagligt Fælles Forbund som mandatar for
Mi [REDACTED]
(advokat [REDACTED])

mod

M [REDACTED]
(advokat Jacob Fenger)

Denne afgørelse er truffet af dommer Niels Deichmann.

Sagens baggrund og parternes påstande

Denne sag drejer sig om, hvorvidt sagsøgte, M [REDACTED], som arbejdsgiver er erstatningsansvarlig over for sagsøgeren, Mi [REDACTED], i anledning af at han den 3. august 2020 kom til skade i forbindelse med nedtagning af et stillads på byggepladsen beliggende [REDACTED] i Roskilde.

Mi [REDACTED] har nedlagt påstand om betaling af 232.502,64 kr. med procesrente fra den 12. maj 2022.

M [REDACTED] har nedlagt påstand om frifindelse, subsidiært frifindelse mod betaling af et mindre beløb.

Sagen er anlagt den 12. maj 2022.

Oplysningerne i sagen

Mi [REDACTED]s påstand udgør tabt arbejdsfortjeneste på 183.482,64 kr. og godtgørelse for svie og smerte på 49.020 kr.

Parterne er enige om opgørelsen af kravet og om, at der er den fornødne årsags-sammenhæng mellem kravet og Mi [REDACTED]s tilskadekomst den 3. august 2020.

Parterne er endvidere enige om, at Mi [REDACTED] på tidspunktet for sin tilskadekomst havde gennemført AMU-kurserne "43544 Enkeltsøjlet stilladser, facade og fritstående" og "43602 Planlægning stilladsarbejde", som henvender sig personer, der er beskæftiget inden for stilladsområdet. Begge kurser havde en varighed på 3 dage.

Af beskrivelsen af kurset "43544 Enkeltsøjlet stilladser, facade og fritstående" (bilag A) fremgår følgende:

"...

Deltagerne kan medvirke:

...

Ved planlægning af opgavens praktiske udførelse, inkl. afrigning af stilladset.

Ved opstilling og nedtagning af enkeltsøjlet stilladser, facade og fritstående i henhold til opgavebeskrivelser og/eller tegninger.

Ved udførelsen af opgaverne under hensyn til statiske, konstruktive og belastningsmæssige forhold, der gælder for opstilling af enkeltsøjlet stilladser, facade og fritstående ved varierende opgaver.

Til at overholde de kvalitets- og sikkerhedskrav, der skal opfyldes ved arbejdets udførelse, samt foretage evaluering af eget arbejde.

..."

Af beskrivelsen af kurset "43602 Planlægning stilladsarbejde" (bilag B) fremgår følgende:

"...

Deltagerne kan:

Fortage planlægning af alle former stilladsopstilling under hensyn til arbejdsgivers instruktion og leverandørvejledninger samt efter gældende krav til konstruktion, bæreevne, ergonomi og sikkerhed.

...

Udføre beregning af materiel, der medgår til den enkelte opgave. Udføre planlægning af opgavens praktiske udførelse inkl. afrigning.

..."

Der foreligger følgende foto, der angiveligt er blevet taget umiddelbart efter hændelsen:

"...

..."

Mi [redacted]s tilskadekomst blev den 11. september 2020 anmeldt til Arbejdstilsynet som en arbejdsulykke via EASY. I anmeldelsen, der på virksomhedens vegne blev indgivet af R [redacted], er der følgende beskrivelse af hændelsen (bilag C):

"...

Hvad lavede personen umiddelbart inden ulykken?
Før hændelsen har murerne fra en anden virksomhed demonteret dele af stilladset. Murerne har pillet bunden væk for at komme til soklen.

Hvad gik galt?

Montøren demonterer fastgørelser og stilladset begynder og sejle/vælte.

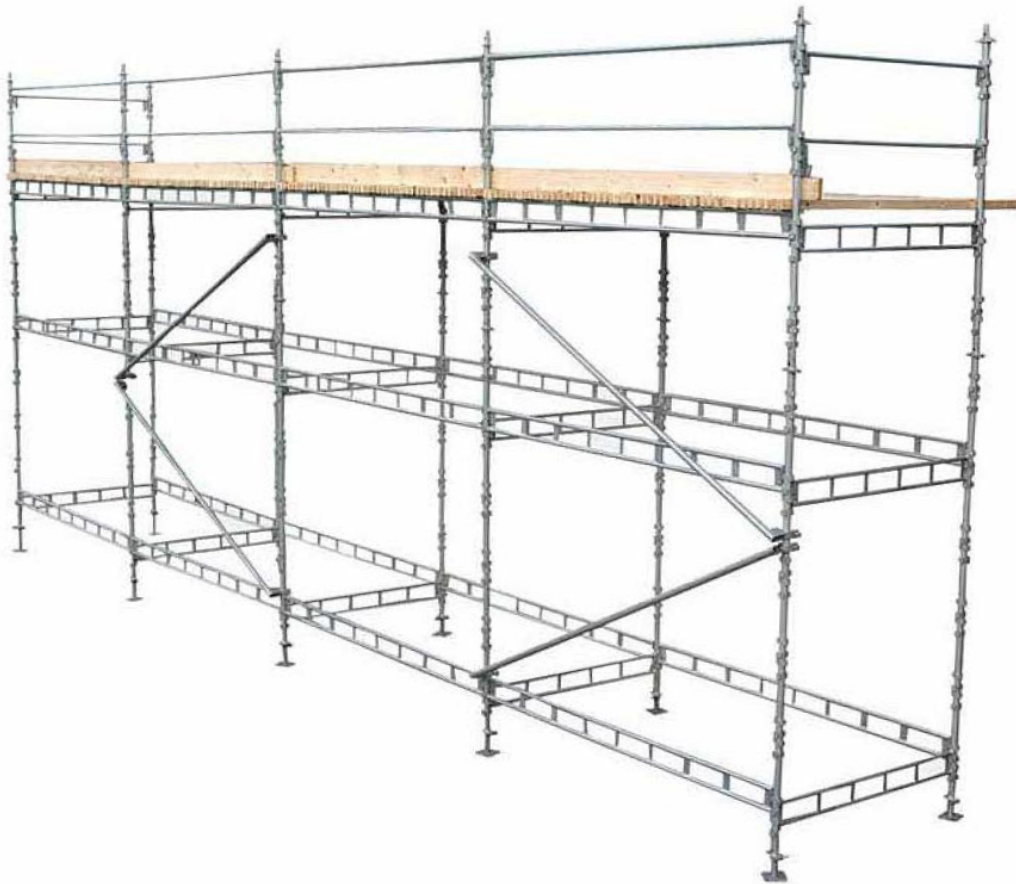
Hvordan kom personen til skade under ulykken?

Pga. indvendige bjælker ikke var fjernet først, skulle montøren hoppe over bjælken indvendigt før han kunne komme fri af stilladset der vælter. Så i kraft af han skal over denne bjælke først lander han rigtig akavet på jorden. Stilladset var 2,5 m. højt, så fordi han skal over bjælken først bliver det ca. 3,5 m fald.

..."

Mi [REDACTED] har i sin materialesamling medtaget et billede af et stillads af den type, han var i færd med at nedtage ved sin tilskadekomst den 3. august 2020 (et såkaldt HAKI-stillads):

"...

..."

Forklaringer

Der er afgivet forklaring af Mi [REDACTED] samt vidneforklaring af Ma [REDACTED], C [REDACTED] og Mo [REDACTED].

Mi [REDACTED] n har forklaret, at han blev ansat som stilladsmontør hos M [REDACTED] i august 2016. Han havde tidligere været ansat i entreprenørfirmaet [REDACTED] på Langeland. Under ansættelsen hos [REDACTED] tog han

stilladskurser i 2015 eller begyndelsen af 2016, mens han var vinterfyret. Ansættelsen hos M [redacted] var hans første egentlige arbejde som stilladsmontør. Han har taget de AMU-kurser, der indgår i den 2-årige uddannelse. Det er en uddannelse, man tager løbende under sin ansættelse, hvor man er på skoleophold. Arbejdet med at opstille og nedtage stilladser var ligeligt fordelt. Han havde ikke været med til at opstille stilladset på byggepladsen på [redacted] i Roskilde. Den dag, han kom til skade, var den første dag, han var på byggepladsen. Stilladset var et almindeligt HAKI-stillads. De startede med at nedtage stilladset på langsiden af bygningen. De fik en tår at drikke og snakkede om det arbejde, de skulle udføre. Hullerne i muren, hvor stilladset var forankret, skulle lukkes med mørtel. Ma [redacted] gik hen for at hente mørtel, mens han selv gik op på stilladset. Han skulle have sænket trallelaget og løsnet fortøjningerne i forankringerne. Stilladset begyndte at svaje. Han kunne se, at stilladset ville kollapse. Ma [redacted] kom rundt om hjørnet og råbte: "Pas på". Han valgte at springe ned fra stilladset, så han ikke blev klemt inde i det. Når man nedtager et stillads, fjerner man løbende forankringerne. Adspurgt, hvorfor stilladset kollapsede, har Mi [redacted] forklaret, at det var, fordi tværbjælkerne i bunden manglede. Forevist side 36 i den samlede fil, et billede, har Mi [redacted] forklaret, at han tog dette, da han var færdig med at se stjerner efter at have ligget på jorden. Der skulle have været monteret tværbjælker mellem søjlerne. På billedet kan man se, at der ligger et par tværbjælker på trallerne. Tværbjælkerne er 1,60 meter, og længdebjælkerne er 3 meter lange. Tværbjælkerne sidder i lommerne og bliver låst. De havde ikke fjernet nogen tværbjælker. Stilladset kollapsede som sagt, fordi tværbjælkerne var blevet fjernet. Han ved ikke, hvad det ellers skulle være, der gjorde, at stilladset kollapsede. Inden nedtagningen foretog han en visuel kontrol af stilladset. Han så ikke, at der manglede nogen tværbjælker. Hvis han havde set, at der var blevet afmonteret nogle tværbjælker, ville han have monteret disse, inden han påbegyndte nedtagningen af stilladset. Der var sat et grønt skilt på stilladset. Adspurgt om anmeldelsen af arbejdsskaden har Mi [redacted] forklaret, at han kan huske, at han sad og lavede noget med S [redacted]. Han nævnte på et tidspunkt, at murerne fra en anden virksomhed havde afmonteret tværbjælker i bunden af stilladset. Han kan ikke huske, at han har talt med én, der hedder R [redacted], som har udfyldt anmeldelsen. Han kendte ikke noget til arbejdsopgaven, da han kom til Roskilde den 3. august 2016. Det var hans første dag på byggepladsen. Han havde på daværende tidspunkt arbejdet som stilladsmontør i 4 år. Han arbejdede på fuld tid som stilladsmontør. Der var tale om et almindeligt HAKI-stillads. Han havde arbejdet med den pågældende type stillads i 4 år. Det er typisk den slags stillads, der bruges i forbindelse med opmuring. Det grønne skilt betyder, at stilladset er godkendt og klar til brug. Skiltet sidder ved opgangen. Når man demonterer et stillads, foretager man først en visuel kontrol. Man har en bundmand og en topmand. Han mener, at han har været rundt om stilladset og kigget på det. Det er en del af den kontrol, man foretager, inden man påbegynder en demontering. Han har ikke set de manglende tværbjælker. Der var

ikke noget, der manglede på forsiden af stilladset. I forbindelse med den visuelle kontrol ser man også efter, om stilladset f.eks. er blevet påkørt, og om forankringerne er der. Man er ikke henne at tage fat i forankringerne. Der er kun tale om en visuel kontrol. At der skal foretages en visuel kontrol, er noget af det, man lærer på AMU-uddannelsen. Han kan ikke huske, hvor lang tid stilladset havde været opstillet. Der var tale om et nybyggeri, og i sådanne tilfælde er der sædvanligvis tale om uger, hvis stilladset bliver brugt i forbindelse med opmuring. Han kan ikke huske, om der var nogen, der arbejdede på stilladset på den anden side af bygningen. Han gik op på stilladset via adgangsvejen. Han er sikker på, at han gik op ad trappen med håndhejset over skulderen. Han havde sele på den pågældende dag, men han havde heldigvis ikke hægtet sig ind, for så var han faldet ned sammen med stilladset. Han skulle ikke være hægtet ind, da han havde rækværk hele vejen rundt om sig. Han stod på stilladset i ca. 2½ meters højde. Der var længde- og tværbjælker i 2 meters højde hele vejen rundt om ham. Det var ikke en unormal højde. Da han var faldet ned, sad han lige og kom til hæfterne. Han ringede til skadestuen og fik en tid. Han talte med sin kollega, Ma [REDACTED]. Han kan ikke i dag huske, hvad de talte om. Han kan ikke huske, om han ringede til virksomheden og fortalte, at stilladset var kollapsede, og at han var faldet ned. Hvis han ringede til virksomheden, talte han sikkert med N [REDACTED] eller S [REDACTED]. Han og Ma [REDACTED] talte om, hvad der var sket. Han kan ikke huske, om han har talt med C [REDACTED], Mo [REDACTED] eller K [REDACTED]. Han tror, at stilladset var 3½ eller 4 meter højt.

Mi [REDACTED] har supplerende forklaret, at det eneste, han vidste, var, at der var tale om et stillads, der skulle tages ned. Han kunne selvfølgelig se, at det var et murerstillads. Han vidste ikke, at murerne selv havde gået og flyttet på trallerne. Han havde ikke været ude for, at et stillads var blevet ændret i et omfang, så der var fare for, at det ville kollapse. Under sin ansættelse er han blevet sendt ud for at flytte traller på stilladser. På et HAKI-stillads kan man flytte trallerne op og ned i trin på en halv meter. Da de begyndte at tage stilladset ned, var der ét trallelag, og det var øverst på stilladset.

Ma [REDACTED] har forklaret, at han i dag er i lære som elektriker. Den 3. august 2020 var han ansat hos M [REDACTED]. Han kan ikke huske, om han var i lære på det pågældende tidspunkt. Han var ansat til at opstille og nedtage stilladser. Han havde gennemført den 3 måneder lange introduktionsperiode, men han havde endnu ikke gennemgået uddannelsen. Han var i hvert fald grøn i det. Han er ikke længere ansat i virksomheden, da han fik seneskedehindebetændelse og tænkte, at han hellere måtte gå en anden vej. De var på byggepladsen på [REDACTED] i Roskilde 2-3 dage. Han kan ikke huske, om episoden fandt sted på den første eller den anden dag. Han har ikke været med til at stille stilladset op. De skulle demontere stilladset, der var et HAKI-stillads. Han og Mi [REDACTED] var ansat i afdelingen på Fyn, men de var

blevet sendt til Roskilde for at hjælpe afdelingen på Sjælland. Som han husker det, havde de nedtaget langsiden. Vidnet gik ned til murerne for at få noget mørtel til at lukke hullerne, hvor forankringerne havde været monteret. Da han kom tilbage, kunne han se, at stilladset stod og svajede. Han hørte Mi [REDACTED] råbe: "For Helvede", og Mi [REDACTED] valgte at springe for ikke at blive klemt inde i stilladset. Stilladset var 4-5 meter højt. Han vil skyde på, at Mi [REDACTED] stod på stilladset i 4-5 meters højde. Efter at være landet på jorden kunne Mi [REDACTED] rejse sig. Han var ved bevidsthed, men der var meget adrenalin i kroppen på ham. Adspurgt, om de talte om, hvad der var sket, har Ma [REDACTED] forklaret, at der må have manglet noget stabilitet i bunden af stilladset. Ellers ville det ikke være væltet. Når han tænker efter, må det have været tværbjælker, der manglede. Forevist side 36 i den samlede fil, et billede, har Ma [REDACTED] forklaret, at det viser ulykkesstedet. Tværbjælkerne skulle have siddet mellem søjlerne. Man ville kunne se det på billedet, hvis tværbjælkerne havde været der. At de manglede, var ikke noget, som vidnet lagde mærke til på det pågældende tidspunkt. Han havde sin opmærksomhed rettet mod Mi [REDACTED]. Adspurgt, om de inspicerede stilladset, inden de begyndte at nedtage det, har Ma [REDACTED] forklaret, at man kigger lidt overordnet på stilladset. Man forventer, at tværbjælkerne er der. Et HAKI-stillads var ikke noget, som vidnet havde arbejdet særlig meget med. Det grønne skilt sad på stilladset. Det grønne skilt betyder, at der er ført tilsyn med stilladset. Det grønne skilt bliver først sat på stilladset, når stilladsmontøren vurderer, at det kan benyttes sikkert. Murerne kan godt finde på at pille bjælker ud, fordi de synes, at bjælkerne er pisseirriterende. Der er tværbjælker på billedet på side 36. Umiddelbart kan han se to tværbjælker. Han vil umiddelbart mene, at det var sådan, stilladset så ud, men han har ikke gået og dvælet ved detaljerne. Han tænker, at de tog nogle billeder bagefter, men han kan ikke huske det i dag. Der skal være isat tværbjælker. Nogle gange monterer man tværbjælker for hver meter. Han havde ikke gennemført den 2-årige uddannelse. Han er i tvivl om, hvorvidt han havde gennemført 3-ugers-kurserne. Lige efter, han blev ansat i virksomheden, kom coronaen, og han påbegyndte først arbejdet i juni eller juli 2020. Inden ulykken havde de nedtaget stilladset på langsiden. Han føler, der var plads til, at de kunne lave deres arbejde. Murerne var nede ved nogle andre huse. Man kom op på stilladset ad trappen. Han så ikke, hvordan Mi [REDACTED] kom op på det stillads, der væltede. Han kan ikke huske, om han den pågældende dag så Mi [REDACTED] kravle på den udvendige side af stilladset. Han kan ikke rigtig huske, hvordan Mi [REDACTED] kom på sygehuset. Vidnet snakkede med nogle kolleger og fortalte, hvad der var sket. Han fortalte, at da forankringerne blev taget ud af murværket, væltede stilladset. Han tænker, at han enten talte med S [REDACTED] eller N [REDACTED]. Det var i hvert fald dem, der var formænd på daværende tidspunkt. Han ved ikke, hvem C [REDACTED] og Mo [REDACTED] er. Vidnet var ansat i virksomheden i sammenlagt 1 år, efter at han reelt påbegyndte arbejdet i juni eller juli 2020. Han stoppede i virksomheden et halvt år inde i uddannelsen.

C [REDACTED] har forklaret, at han er uddannet stilladsmontør. Han har arbejdet som stilladsmontør i 8-10 år. Han var udlært i 2020, hvor han var ansat hos M [REDACTED]. Han kan ikke huske, om virksomheden på daværende tidspunkt hed [REDACTED]. Han havde været ansat i virksomheden et par år, da Mi [REDACTED] kom til skade. Vidnets opgave var at opstille og nedtage stilladser. Vidnet havde opstillet stilladset sammen med sin makker, Mo [REDACTED]. Det var [REDACTED] der opførte byggeriet på [REDACTED]. Der var tale om syv blokke med rækkehuse. HAKI-stilladset er et standardstillads. Det var oprindeligt meningen, at de skulle opstille stillads ved én blok og efterfølgende flytte dette til de andre blokke, men det endte med, at der var opstillet et stillads på samtlige blokke. Han vil gætte på, at stilladset havde været opstillet op til et halvt år, da Mi [REDACTED] kom til skade. De stod for opstillingen af stilladserne. Det er faktisk murerne, der ændrer på stilladserne under byggeriet. Det er ikke M [REDACTED], der har lavet tralleskift. Det er noget, som murerne har gjort. Forevist side 36 i den samlede fil, et billede, har vidnet forklaret, at han kan genkende byggepladsen. Der mangler nogle tværbjælker, så man kan se, at murerne har været der. Der skal være en kort bjælke mellem søjlerne, som umiddelbart ikke ser ud til at være der. Han ved en del om, hvordan stilladset så ud, efter at det var blevet stillet op, da han har haft billeddokumentation af det på sin telefon. De får penge for hver stump, de monterer, og derfor er billeder en god ting at have. Det grønne skilt betyder, at stilladset er sikkert og lovligt at gå på. Det er temmelig sikkert ham, der har sat det grønne skilt på stilladset. Vidnet fik at vide, at det var en montør, der monterede elementer, som var faldet ned, og at den pågældende havde kravlet på den udvendige side af stilladset. Vidnet og hans makker slap, hvad de havde i hænderne, og kørte op til byggepladsen sammen med J [REDACTED], som var konstruktør. Det var på grund af montørens, og ikke på grund af Mi [REDACTED]s, uheld, at de hørte derop. Det er først for et par dage siden, at vidnet har erfaret, at det var en kollega fra en anden afdeling, der var faldet ned fra stilladset. Vidnet har været med til at nedtage stilladser. Han har af erfaring lært, at man skal se, om tværbjælkerne er der. Man skal altid se, hvad der er blevet lavet om. Murerne har altid været gode til at skille ad og ikke så gode til at samle igen. På uddannelsen får man at vide, hvad man skal gøre. Man får at vide, at man skal kontrollere stilladset, inden man begynder at tage det ned. På uddannelsen går man med livrem og seler. I virkeligheden går man rundt og kigger på stilladset. Der er forskel mellem teori og praksis. Vidnet har flere gange været oppe at montere stumper, som murerne bare havde smidt på jorden. Det ved han, at han har haft billeddokumentation af. Adspurgt, hvornår han sidst havde været på byggepladsen, har vidnet forklaret, at det måske var en måneds tid før. Det så ud til, at de var færdige med blokken. Når han er på en byggeplads, går han ikke alle stilladser igennem, medmindre han har fået besked på det.

Mo [REDACTED] har forklaret, at han er uddannet stilladsmontør. Det var han også i 2020. Han mener, at han havde arbejdet som stilladsmontør siden 2010.

Han havde været ansat hos M [REDACTED] i måske et års tid. Inden da havde han arbejdet med stilladsarbejde i et andet firma. Han husker byggepladsen i Roskilde. Det var et stort, nyt lejlighedskompleks, der skulle opføres. Vidnet var med til at opstille stilladset. Da de opstillede stilladset, blev der lavet ét trallelag. Trallelaget blev lagt i en højde på 3 meter, nogle steder op til 5 meter. Det var håndværkerne, der selv skulle flytte trallerne efterhånden, som byggeriet skred frem. De havde opstillet stilladset til brug for montering af elementer. Han mener, at det hovedsagelig var ham og C [REDACTED], der arbejdede med opstilling af stilladset. Der var mange bygninger, så de var på byggepladsen igennem et års tid. Da ulykken skete, var vidnet på barselsorlov. Han var slet ikke på byggepladsen på det pågældende tidspunkt. Da de opstillede stilladset, var det lovligt og godkendt. Hvad der efterfølgende er sket med hensyn til stilladset, er noget, som håndværkerne har foretaget. I bunden var der tværbjælker. Tværbjælkerne kan have været i vejen for håndværkerne. Man kan ikke bygge et stillads uden tværbjælker. Forevist side 36 i den samlede fil, et billede, har vidnet forklaret, at han genkender området. Det, der ligger på jorden, er et HAKI-stillads. Der ligger to tværbjælker på jorden. Umiddelbart burde der have været mange flere. I gavlen monteres der tværbjælker for hver meter. I midten af stilladset monteres der tværbjælker for hver anden meter, så man kan gå igennem. Vidnet vidste ikke, at der var sket en ulykke med en af virksomhedens ansatte. Han vidste, at der var sket en ulykke med en ung tømrer, og det var den, han troede, at sagen drejede sig om. Vidnet har ikke hørt nogen snakke om, hvad årsagen til ulykken var. Vidnet har både opstillet og nedtaget stilladser. Adspurgt, om der er en fast procedure, som man følger, har vidnet forklaret, at man skal sikre sig, at der er monteret tværbjælker, da stilladset ellers vil kollapse. Hvis vidnet skulle ud at nedtage et stillads, og der var blevet muret på det, så ville han gå ud fra, at det var murerne, der selv havde flyttet trallerne. På uddannelsen fik de at vide, at man skal sikre sit stillads ordentligt, inden man går i gang med at tage det ned. Man skal sikre sig, at der er de søjler, lang- og tværbjælker, der skal være. Han tror ikke, at der var forankringer i stilladset. Murerne fik nogle murankre, men han tror ikke, at de havde sat dem i. Uanset, om der var lavet forankringer, så ville stilladset have været væltet. Adspurgt, hvad man skal tjekke, har vidnet forklaret, at det afhænger af, hvilken type stillads, der er tale om. Han tænker, at alle tværbjælkerne må have været fjernet, siden stilladset har kunnet vælte.

Parternes synspunkter

Mi [REDACTED] har i sit påstandsdokument anført følgende anbringender, der er gentaget og uddybet under hovedforhandlingen:

"...

ANBRINGENDER

På baggrund af det anførte gøres det gældende, at sagsøgte er erstatningsansvarlig for den skade, der er overgået sagsøger.

Til støtte herfor gøres det gældende

- at arbejdet ikke var tilrettelagt og ikke blev udført sikkerhedsmæssigt fuldt forsvarligt, jf. normen i arbejdsmiljølovens § 38,
- at arbejdsstedet ikke var indrettet sikkerhedsmæssigt fuldt forsvarligt, jf. normen i arbejdsmiljølovens § 42,
- at de tekniske hjælpemidler ikke var indrettet og ikke blev anvendt sikkerhedsmæssigt fuldt forsvarligt, jf. normen i arbejdsmiljølovens § 45,
- at der ikke blev givet instruktion om de sikkerhedsmæssige risici, samt at der ikke blev gennemført et effektivt tilsyn, jf. normerne i arbejdsmiljølovens §§ 16 og 17.

Ansvarret beror navnlig på, at sagsøgte som arbejdsgiver ikke havde sikret sig, at arbejdsstedet var indrettet sikkerhedsmæssigt fuldt forsvarligt.

Stilladset var ikke behørigt sikret mod sammenstyrtningsfare, idet der manglede en tværstiver i bunden af stilladset, som skulle have stabiliseret og holdt stilladset.

Arbejde på stillads er farligt arbejde, hvorfor der er en skærpet forpligtigelse for sagsøgte til at sikre, at et stillads til enhver tid er forsvarligt opsat.

Uanset at den pågældende tværstiver måtte være fjernet efter opstillingen af stilladset, påhviler der sagsøgte som arbejdsgiver en forpligtelse til løbende at kontrollere eller på anden måde sikre, at stilladset er i forsvarlig stand.

Det gøres også gældende, at det er en skærpene omstændighed, at arbejdet foregik i 3,5 meters højde. Arbejde i en sådan højde medfører en ikke ubetydelig nedstyrtningsrisiko, hvilket giver en skærpet ansvarsvurdering.

Uanset hvem der har fjernet den pågældende tværstier, er det, henset til arbejdets karakter, sagsøgte som arbejdsgiver der må bære ansvaret for at stilladset ikke var intakt ved nedtagningen.

Slutteligt gøres det gældende, at der ikke er udvist erstatningsrelevant egen skyld.
..."

M [redacted] har i sit påstandsdokument anført følgende anbringender, der er gentaget og uddybet under hovedforhandlingen:

" ...

Det bestrides, at sagsøgers uheld på arbejdet den 3. august 2020 kan henføres til fejl eller forsømmelser begået af sagsøgte eller af nogen for hvem sagsøgte hæfter.

Som det fremgår af stævningen, var stilladset markeret med grønne sedler, der ikke blot er en indikation på, at stilladset er opsat korrekt, men en reel dokumentation for, at dette er tilfældet. En sådan skiltning er et krav i henhold til Arbejdstilsynets vejledninger.

Det pågældende stillads var et såkaldt HAKI murerstillads, der var opstillet af de to uddannede stilladsmontører, C [REDACTED] og M [REDACTED]. Inden stilladset blev taget i brug, blev det kontrolleret af formand J [REDACTED], og den i stævningen omtalte tværstiver manglede ikke inden stilladset blev taget i brug.

Det bestrides som udokumenteret, at den omtalte tværstiver manglede, og at dette var årsagen til uheldet.

Den reelle årsag til ulykken var, at sagsøger fjernede fastgørelserne, som holdt stilladset forankret til væggen, uden først at have sikret sig, at stilladset var intakt. Heller ikke under tilsynene med stilladset i tiden op til nedtagningen blev der konstateret fejl eller mangler ved det pågældende stillads.

Det bemærkes, at sagsøger i stævning anfører, at

"Årsagen til ulykken var, at der ikke var en tværstiver i bunden af stilladset, som skulle stabilisere og holde stilladset."

I replikken er årsforbindelsen til manglende tværstivere dog nedtonet til, at

"Sagsøger har oplyst, at årsagen til at stilladset væltede kunne være, at der ikke var tværstivere."

I påstandstandsdocumentet er sagsøger dog tilsyneladende igen sikker på årsforbindelsen, idet det anføres, at

"Årsagen til ulykken var, at der ikke var en tværstiver i bunden af stilladset, som skulle stabilisere og holde stilladset."

Sagsøgte har under hele sagen bestridt, at sagsøger har bevist, at årsagen til ulykken skyldtes manglende montering eller tilstedeværelse af en tværstiver, og at et evt. fravær af tværstivere kan henføres til fejl eller forsømmelser begået af sagsøgte eller sagsøgtes medarbejdere.

Det forhold at sagsøger under sagen selv har været i tvivl om årsagen til uheldet bør ikke komme sagsøgte bevismæssigt til skade.

Hertil kommer, at det af anmeldelsen af arbejdsskaden (bilag C) fremgår, at

"før hændelsen har murerne fra en anden virksomhed demonteret dele af stilladset. Murerne har pillet bunden væk for at komme til soklen."

Sagsøgte er ikke bekendt med hvilket murerfirma der henvises til.

For det tilfælde at uheldet kan henføres til fejl eller forsømmelser begået af andre håndværkere på byggepladsen, bestrides det, at sagsøgte hæfter for sådanne selvstændigt virkende tredjemænd.

Sagsøger var på skadestidspunktet specialuddannet stilladsmontør med stilladscertifikat med mere end 4 års erfaring som stilladsmontør, jf. bilag A og B.

Sagsøger havde således både specialuddannelse og stor praktisk erfaring på uheldstidspunktet i relation planlægning, opstilling og nedtagning af stilladser. Det er standardprocedure for en stilladsmontør at kontrollere, at stilladset er intakt inden stilladset demonteres. Det bestrides således, at uheldet kan henføres til uforvarlig instruktion eller tilsynsførelse fra sagsøgte side.

For det tilfælde at retten måtte finde, at uheldet kan henføres til fejl eller forsømmelser begået af sagsøgte i relation til en manglende tværstiver, gøres det gældende, at sagsøger som erfaren stilladsmontør burde have opdaget, at dele af stilladset i givet fald manglende, hvis han havde foretaget en sædvanlig gennemgang af stilladset inden demontering, hvorfor et evt. ansvar for sagsøgte bør falde bort eller reduceres.

Sagsøgte har ikke beregningstekniske indsigelser mod det opgjorte erstatningskrav, ligesom kausalitet for den nuværende erstatningsperiode ikke bestrides.
..."

Arbejdstilsynets vejledning

Af At-vejledning 45.1 om stilladsopstillerens ansvar (vejledning nr. 9694 af 28. juni 2015) fremgår følgende:

"...

Stilladsopstillerens ansvar som arbejdsgiver for de ansatte, der opstiller, ændrer og nedtager stilladser

Stilladsopstilleren skal som arbejdsgiver sikre, at arbejdet med opstilling, ændring og nedtagning af stilladser planlægges, tilrettelægges og udføres, så det er sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt.

...

2.1. Brugsanvisning

Det er stilladsopstillernes ansvar som arbejdsgiver at sikre, at de ansatte kan opstille, ændre og nedtage stilladser sikkerhedsmæssigt forsvarligt.

...

2.2. Uddannelse, oplæring og instruktion af ansatte

Arbejde med opstilling, ændring og nedtagning af stilladser, der er over 3 m høje, er omfattet af reglerne om særligt farligt arbejde. Stilladsopstilleren skal derfor – i sin egenskab af arbejdsgiver – sikre, at de ansatte har gennemgået en lovpligtig arbejdsmiljøfaglig uddannelse, der matcher de stilladskonstruktioner, de skal opstille. Stilladsopstilleren skal endvidere sikre, at de ansatte er oplært i arbejdet, og at de har fået en konkret instruktion.

Det er stilladsopstillernes ansvar at sikre, at de ansatte ikke opstiller, ændrer og nedtager stilladser uden at have den nødvendige uddannelse, instruktion og oplæring.

Uddannelseskra

Ansatte, der skal arbejde med at opstille og nedtage systemstilladser, der er mere end 3 m høje, til facadearbejde, herunder opmuringsarbejde, skal – hvis stilladset opstilles i standardopstilling efter fabrikantens brugsanvisning – mindst have gennemført den lovpligtige arbejdsmiljøfaglige systemstilladsuddannelse.

...

Ansatte, som har gennemgået hele den 2-årige stilladsuddannelse, og som er ansat i virksomheder, hvis hovedbeskæftigelse er at opstille stilladser, må med nødvendig instruktion opstille, ændre og nedtage alle typer af stilladser.

...

Instruktion

Det er stilladsopstillernes ansvar at sikre, at de ansatte er instrueret i den konkrete arbejdsopgave – herunder at de ansatte råder over brugsanvisningen for opstillingen af det konkrete stillads.

..."

Rettens begrundelse og resultat

Det lægges efter Mi [redacted] og Ma [redacted]s forklaringer til grund, at Mi [redacted] stod oppe på stilladset og var i færd med at demontere det, da stilladset væltede, og at Mi [redacted] kom til skade i forbindelse med, at han sprang ned på jorden for ikke at blive klemt inde i stilladset. Efter bevisførelsen, herunder det fremlagte billede, lægges det endvidere til grund, at stilladset var mere end tre meter højt.

Mi [REDACTED] havde gennemført den lovpligtige arbejdsmiljøfaglige systemstilladsuddannelse og opfyldte således uddannelseskravene i pkt. 2.2. i Arbejdstilsynets vejledning om stilladsopstillerens ansvar. Mi [REDACTED] har endvidere forklaret, at han blev ansat hos M [REDACTED] i august 2016, og at han arbejdede på fuld tid som stilladsmontør. På tidspunktet for sin tilskadekomst havde han således været ansat i virksomheden i 4 år.

Der er ikke blevet foretaget en nærmere gennemgang af stilladset, og der foreligger kun oplysninger herom i form af de afgivne forklaringer og billedet af det væltede stillads, der ligger i sagen. Efter bevisførelsen lægger retten til grund, at stilladset væltede, fordi der ikke var de fornødne tværbjælker mellem de lodrette søjler i bunden af stilladset, hvilket gjorde det ustabil.

Efter C [REDACTED]s og M [REDACTED]s forklaringer, der til dels støttes af Mi [REDACTED]s forklaring og anmeldelsen til Arbejdstilsynet, lægges det til grund, at stilladset oprindeligt blev opstillet korrekt, og at det er nogle håndværkere på byggepladsen, der havde fjernet nogle af tværbjælkerne. Efter vidnernes forklaringer lægges det endvidere til grund, at det ikke var M [REDACTED], men håndværkerne selv, der foretog tralleskift under bygningens opførelse.

Mi [REDACTED] har forklaret, at der kun var ét trallelag, da han begyndte at tage stilladset ned, og at trallelaget var placeret øverst på stilladset. Efter Mi [REDACTED]s forklaring var der således ikke noget, der dækkede de nederste længde- og tværbjælker, og han har derfor umiddelbart kunnet konstatere, at nogle af tværbjælkerne var blevet fjernet, da han efter sin forklaring foretog en visuel kontrol af stilladset, inden han begyndte at demontere det.

Stilladset var efter det oplyste et almindeligt murerstillads, og retten finder, at det – i betragtning af arbejdsopgavens enkle karakter og Mi [REDACTED]s erfaring med at arbejde med den pågældende type stillads – ikke var uforsvarligt, at M [REDACTED] havde overladt tilrettelæggelsen af arbejdet til Mi [REDACTED] og Ma [REDACTED] uden særskilt instruktion og tilsyn. Den omstændighed, at Mi [REDACTED] arbejdede i selskabets afdeling på Fyn og ikke tidligere havde været på byggepladsen, samt at han efter sin forklaring ikke vidste, at murerne selv havde gået og flyttet på trallerne, kan ikke føre til en anden vurdering. Det bemærkes herved, at Mi [REDACTED] har forklaret, at han, hvis han havde set, at der var blevet afmonteret nogle tværbjælker, ville have monteret disse, inden han påbegyndte nedtagningen af stilladset.

Efter det anførte finder retten herefter, at Mi [REDACTED] ikke har bevist, at M [REDACTED] er erstatningsansvarlig, og retten frifinder derfor virksomheden.

I sagsomkostninger skal Faglig Fælles Forbund som mandatar for Mi [REDACTED] [REDACTED] betale 37.470,35 kr. til M [REDACTED]. Beløbet er fastsat således, at 7.470,35 kr. dækker udgifter til vidneførsel, og resten dækker M [REDACTED] udgifter til advokatbistand. Beløbet til dækning af udgifter til advokatbistand er eksklusiv moms, da det er oplyst, at M [REDACTED] er momsregistreret. Retten har lagt vægt på sagens værdi, forløb og udfald, herunder omfanget af skriftvekslingen.

THI KENDES FOR RET:

Sagsøgte, M [REDACTED], frifindes.

I sagsomkostninger skal sagsøgeren, Faglig Fælles Forbund som mandatar for Mi [REDACTED], inden 14 dage betale 37.470,35 kr. til M [REDACTED].

Sagsomkostningerne bliver forrentet efter rentelovens § 8 a.